

**NÁŠ
MEČÍKÁŘ**

13/1972

**VYDÁVÁ ODBOR
MEČÍKÁŘŮ
PŘI OV ČSOZS
V NOVÉM JIČÍNĚ**

N á š m e č í k á ř

Září 1972.

- Obsah :
- 1/ Výzva členům
 - 2/ Hnojení mečíků mikroprvky
 - 3/ Hlavní choroby mečíků
 - 4/ Cíle našeho šlechtění
 - 5/ Ošetření půdy fumigačními prostředky

Pro vlastní potřebu svých členů vydává odbor mečíkářů při OV ČOZS v Novém Jičíně.

Vydáno v souladu se směrnicemi Ústředního výboru ČOZS v Praze pro vydávání tiskovin Českým ovocnářským a zahrádkářským svazem a jeho organizačními složkami ze dne 26. února 1972.

Vážení přátelé !

Na základě oznámení př. Ing. Adamoviče Vám sdělujeme, že tak dlouho očekávaná a potřebná kniha o mečíkách, která stále v naší literatuře scházela, spatřila konečně světlo světa. Zatím však není známo, kdy a jak bude expedována do obchodu a zda do celé ČSSR nebo jenom na Slovensko.

Autor nám sdělil, že předběžně zakoupil za vlastní peníze přes 100 exemplářů, aby tak byla záruka, že na každého našeho člena se dostane alespoň po jednom výtisku. V případě Vašich větších požadavků přislíbil zakoupit další potřebné množství. Plánovaná cena 8,40 Kčs za kus byla v době tisku vydavatelstvem zvýšena na Kčs 16,- za kus. Př. Adamovič si proto nemohl dovolit zakoupit z vlastních prostředků větší počet výtisků. Když však dostane Vaše závazné objednávky, okamžitě prý tak učiní.

Jak vidět, s cenou se nedá nic dělat, avšak i kdyby tato kniha stála daleko více, je nesporné, že by ji měl mít každý opravdový mečíkář a každý člen zájmového odboru. Je to kniha po obsahové stránce nad naši československou, ale i nad evropskou úroveň veškeré literatury o mečíkách. Obsahuje kromě cenných poznatků a popisu všech nemocí také unikátní seznam světového sortimentu se všemi základními údaji o zaznamenaných mečíkách. Knížka má 112 stránek - 96 stránek textových a na dalších 16 stránkách je 32 barevných obrazů jednotlivých odrůd. Autor zaručuje správnost názvů odrůd /v tom bývají často veliké zmatky/ a je ochoten každému zájemci dokázat tuto správnost odkazy na světovou literaturu.

Žádáme Vás, abyste urychleně zaslali své objednávky na adresu př. Pítra Jana, Mořkov 102, který zajistí rychlou expedici této knihy na Vaši adresu. Ti, kteří již tak učinili, obdrží tuto knihu v nejbližších dnech. Každá kniha bude opatřena podpisem autora.

Redakce

Hnojení mečíků mikroprvky.

/Vasiljeva N.S.: Mikroudobrenija-gladiolusam. Cvetovodstvo.

Hlízy mečíků byly před výsadbou po dobu 12 hod. v roztocích mikroelementů. Mečíky po tomto ošetření kvetly dříve, vyrovnaněji a doba květu se prodloužila. Příznivý vliv měly mikroelementy: bor, mangan a měď s hliníkem. Vlivem mikroelementů měly rostliny druhým rokem po ošetření více květních stvolů. Květy rozkvetly o několik dní dříve a celá doba květu se prodloužila. Neméně příznivě se projevilo působení mikroelementů na sklizeň hlíz a korálků /brutu/.

Hlavní choroby mečíků.

/Tramier R., Mercier S.: Les principales maladies du glaieul.- Revue Horticole/.

Fusariosa:

Fusariosa napadá mečíky ve všech jejich pěstitelských oblastech. Je způsobena houbou *Fusarium oxysporum* f.sp. *gladioli* /MASSEY/SN. a H. U skladovaných či sklizených hlíz lze pozorovat hnilobu bazální části nebo hnilobu střední části. U rostlin napadených touto houbou dochází ke žloutnutí listů, ke špatnému vývinu květů a k odumírání kořenů. Vývoj houby je podporován vyššími teplotami. Houba však nezastaví vývoj ani při 3-4 st.C v chladírnách. Přenáší se půdou a hlízami mečíků. V boji proti této houbě se doporučuje preventivní namáčení hlízek do teplé vody po dobu 30 minut. Při osevním postupu je třeba dodržovat zásadu, že mečíky mají přijít na totéž stanoviště za 3 až 5 let. Po sklizni je nutno hlízy rychle osušit. Z chemických způsobů boje se doporučuje namáčet hlízy po dobu 30 minut do roztoku následujících fungicidů: Thiramu, Captanu, Manebu a Carbatenu. Dezinfekce půdy parami N, methildithiokarbamatu sodného a zapravováním Thiramu do půdy před výsadbou se neosvědčila.

Stromatiniosa:

Tato choroba je popsána anglosaskými autory pod jménem suchá hniloba. Je způsobena cizopasnou houbou *Stromatinia gladioli* /DRAYT/ WHETZ. Vyskytuje se u rostlin různého stáří.

Způsobuje žloutnutí a zasýchání listů a na hlízách skvrny po celé jejich ploše. Houba může žít v půdě ve formě sklerotin po dobu více než 10 let. Teploty 15 - 18 st.C podporují napadení touto houbou. Vyšší teploty ovlivňují příznivě rychlý postup poškození u mečíků. V boji proti této chorobě se osvědčila dezinfekce půdy párou.

Septoriosa:

Další vážná choroba, vyvolaná houbou *Septoria gladioli* PASSER. Na listech tvoří malé, kulaté hnědé či načervenalé skvrny viditelné z obou stran. Obvod skvrn je černě ohraničen. Na hlízách dochází k tvorbě olejovitých, hnědě červených skvrn. V boji proti této chorobě se doporučuje zachovávat osevní postup, provádět pečlivé třídění hlíz před výsadbou, při silném výskytu stříkat fungicidy na bázi Manebu nebo Zinebu. Také je vhodné namáčet hlízy do roztoku organickortuňnatých přípravků po dobu 15 - 20 minut.

Botrytida:

Botrytida je choroba u mečíků velmi častá. Je způsobena houbou *Botrytis gladiolorum* TIMMER. Projevuje se velmi drobnými skvrnami na listech. Na petálech květů se projevují rovněž skvrny - na světlých květech jsou hnědé barvy, na tmavých květech - světlé. U lodyh dochází k hnilobě kořenových krčků. Napadené hlízy vykazují hnědé zony, které se mohou rozšířit po celé ploše. Vývoj choroby je podporován vlhkem. Choroba se zvláště šíří na půdách těžkých a špatně provzdušených. Proti této chorobě jsou účinné postřiky Zinebem, Captanem a Thiramem. Preventivně se doporučuje skladování při 5 - 10 st.C a při 70 - 80 % relativní vzdušné vlhkosti.

Bakteriosy:

Mečíky jsou napadány také různými bakteriosami. Nejdůležitější z nich je bakteriosa způsobená *Pseudomonas marginata*. Tato bakterie napadá jak listy tak hlízy. Ve Francii se vyskytuje málo, avšak v Anglii je hojná /důsledek vlhkého počasí/. První symptomy na listech se projevují ve formě malých, načervenalých teček, které se později rozšíří ve skvrny. Na hlízách jsou olejovité, lesklé skvrny rozšířeny po celé ploše, zvláště se pak vyskytují u báze. V boji proti této chorobě se doporučuje dezinfekce půdy insekticidy, neboť bylo zjištěno, že tuto

chorobu přenášejí roztoči a hmyz.

Jako fyziologické onemocnění lze označit nitkovitost výhonků. Při tomto onemocnění dosahují výhonky pouze výšky 10cm. Hlízy jsou však zdravé. Zdá se, že příčinou jsou příliš vysoké teploty v předcházejícím roce.

Na závěr autor doporučuje preventivně třídit hlízy po sklizni, během skladování a před výsadbou a u hlíz, jejichž květy jsou určeny na řez, odstraňovat slupku při posledním třídění.

Cíle našeho šlechtění.

Napsal J.J. Eppig, M.D. /Medicine Doctor/ Port Washington, N.Y.

Před časem byl otištěn v ročence The Gladiolus velice zajímavý článek, který vyvolal značný ohlas mezi americkými mečíkáři. Napsal ho známý šlechtitel John J. Eppig, povoláním lékař, jehož výpěstky jsou známy i u nás. Na př. Chiquita, Shady Lady, Junior Prom atd.

Tento článek hned také přetiskli v Bulletinu Severo-Am. Mečíkářské Spol. a v komentáři napsali:

Vždy jednou za dlouhý čas dostane se nám do rukou článek, který nám jasně odpovídá na mnoho otázek a problémů, které před námi stojí. Už dost mečíkářů zabývá se šlechtěním a článek nám ukazuje, jak správně hodnotit semenáče. Konečně i ostatní pěstitelé, i když nejsou šlechtitelé, doví se tu, jak mají posuzovat mečíky.

Nuže, oč má šlechtitel usilovat, jaké cíle si má vytknout a jak hodnotit své semenáče.

Budu šlechtit mečíky tak, abych vypěstoval sorty, které budou představovat můj názor na dokonalost - anebo které budou dělat dojem na kohokoli ?

Kdo je ten KDCKOLI ? Je to pěstitel pro výstavy ? Je to zahradník, který mečíky pěstuje, aby je jako řezané květy prodával ? Je to zahrádkář - anebo aranžér ? Skutečně je to KAŽDÝ. Jak můžu uspokojit tyhle všechny ?

Slyšeli jsme mnoho stížností nad velkým množstvím novinek tohoto roku i roků minulých. V tom množství je velké množství toho, co nazýváme "brak" nebo "šmejď".

Proč je některá sorta šmejď? Je to proto, že má špatné zdraví? Křiví se? Protože otvírá jen 5 květů najednou? Protože stopka je krátká?

Co vlastně znamená zdraví? Ovšem, člověk by nikdy neměl uvést do prodeje žádnou sortu s virusovým onemocněním. Ale tento druh infekce nemá mnoho co do činění s celkovou resistencí té sorty k nemocem. Ujišťuji vás jako lékař, že mohu naočkovat každou sortu okurkovou mozaikovou virosou.

Namítneme ovšem proti tomu, že jsou zřejmě sorty, které ji chytanou snadněji než jiné - a jsou sorty, jež tato choroba ničí více, jsou-li nakaženy. Jiné sorty při této chorobě a astrové žluté viróze, jak se zdá, dokonce i docela dobře si dál žijí. Ty dokonce, ač nemocny, nemusí ji prokazovat ani na květech a někdy ani na listech.

Takový viník může skrytě působit jako ničivý dynamit ve vaší zahradě. Taková sorta, okurkovou mozaiku snášejíci, nemusí být odhalena ani šlechtitelem samým na jeho zahradě. A později třeba se někde jasně projeví někde jinde jako skrytý přenašeč virózy. Jaké je to paradoxní, můžete získat krásný a velkým dojmem působící gladiol, který vám může zahradu zničit.

Jiná zdravotní okolnost je náchylnost k houbovým chorobám. Mnohé naše starší sorty mívaly tuto chorobu, např. Royalt Stewart. Vystavovatelé ji však měli rádi. Stejně to bylo i s miniaturoou Connie G. Jakmile vám vyrostla do obří cibule, tato zhynula.

Přesto obě tyto náchylné sorty v některých místech naší země stále žijí a obšťastňují lidi. Tak tato miniatura dobře roste v písčitých půdách státu New Jersey. Stará sorta Vagabond Prince skoro všude vyhynula, ale já mám několik cibulek od ní, které rostou vesele dál, dokonce aniž bych je pěstoval z brutu. Jsme často na vážkách, zdali uvést do oběhu takovou náladovou sortu s pěknou hlízou, která převděpodobně uhyne, bude-li rozmazlována dusičnatými hnojivy.

Má krásný semenáč být zlikvidován proto, že se křiví v klase? Ovšem, že má a vždycky je, ví-li to šlechtitel. Ale šlechtitel obvykle semenáč silnému hnojení dusíkem s nadměrným zaléváním nepodrobuje - což u některých sort skutečně způsobuje křivení.

A což krátké stopky? Krátká stopka znehodnocuje sortu, že se nehodí k řezu do kytic. Ale co bychom dělali s takovými

odrudami jako je Gem State a White Wender? Tyto krátkostopé odrůdy mohou být užitečné nejen pro vystavovatele, ale i pro zahrádkáře a aranžéry.

Říkáme, že tenhle otvírá jen pět nebo šest květů. Ten se nehodí pro vystavovatele. Nicméně, jestli má mečík kvalitu krásné barvy a celkového dojmu, byla by to velmi hodnotná odrůda.

Slýchal jsem vystavovatele říkat kousavě: To je mečík dobrý tak do koše /přičemž se m_uslí dvousmyslně - jednak do květinového a jednak do odpadkového koše/.

Jestli takový mečík se dobře rozevívá ze zavřených pupenů a dobře se množí, může být hodnotnější než gladiol výstavní. Hlavní smysl každé květiny je její krása a celkový dojem na zahradě nebo ve vazbě. A není hlavní smysl jen strčit ho jako jednotlivý vzorek do mléčné sklenice. /Pozn. překladatele : Je vidět, že i v USA si často vypomáhají na výstavách sklenicemi od mléka místo váz, stejně jako u nás v ČSSR/.

Mečík je také sotva květina krajinomalebna, ačkoliv mnozí lidé rádi vidí jejich skupiny v zahradách. Je to, můžeme říct, stejně užitečná květina jako lilie, vzhledem k tomu, že zůstává v květu skoro též tak dlouho. Největší užitek z mečíků je v aranžmá, ať už složitě naplánovaném, nebo v prosté kytici. A zde není žádná potřeba, aby měl osm až deset květů otevřených pro tenhle účel. Barva, krása a dojem nám stačí.

Všechno tohle vám možná zní, jako by šlechtitel chtěl ospravedlnovat některé své "šmejdy", ale já vás ubezpečuji, že tomu tak není. Víím, že u nás v Americe je veliké procento čtenářů mečíkařských článků, kteří mečík oceňují jen podle výstavních měřítek a referátů. Ve skutečnosti největší hodnota semenáče je v jeho užitečnosti pro prodej na řez květů, obzvláště, když tato sorta se všude dobře daří.

Některé sorty u nás rostou dobře skoro všude, ale naprosto špatně rostou na jihu, obzvláště na Floridě. Jestliže šlechtitel ví, že jeho výpěstek se daří jen v určitých místech, měl by to vyhlásit. Ovšem, když se později ukáže, že některá ta naše novinka roste dobře ve státě New England, ale je "šmejd" ve státě Iowa, jsme nad tím pak hrozně rozmrzelí.

Všichni vííme, že jestli chceme pěstovat Africké fialky /Saintpaulie - skleníková a pokojová květina s hluboce modrými, sametovými nádhernými květy/, které se na příklad pěstují hojně v Olomouci - pozn.překlād., jestli chceme pěstovat tuto květinu,

musíme jí nalézt to správné místo v našem bytě, abychom ji dali do nejlepšího prostředí. Je lhostejné, jak ji hnojíte či zaléváte - ony neporostou dobře, dokud jim nenaleznete to pravé místo. Je pravda, že v bytě, v domě můžete nějak upravovat to prostředí, ale venku v zahradě nemáte vládu nad teplotou, světlem či mokrem.

Podívejte se, co se nám stalo minulé léto - sorty, které dobře rostly a kvetly, byly opravdu výjimkou. Klasy vysoké úrovně byly řídkým zjevem. Je-li špatný rok, kdejaká odrůda je pod úrovní.

Co říct o barvě? Výstavní porotci jsou obvykle velmi hluční, když se jedná o čistotu barvy. I taková nicotná věc, jako fialové prašníky ve světle zbarvené sortě je tak rozčilují, že div nepadají do mdlob!

Hnědává malá skvrnka v hrdle zapříčiňuje ztrátu bodů. Ale tohle všechno nevadí zahradníkovi, který mečíky pěstuje pro řez. On s klidem přijme špinavou skvrnku v hrdle, hlavní věc, když mečík působí krásným dojmem.

Zahrádkáři a aranžéři dokonce milují "prapodivné" barvy. Jestli jsou pošmouřené nebo skvrnité, nevadí jim ani v nejmenším, jen když celkový dojem je hezký.

Jednou dokonce jsem viděl Ikebanu z hnědých mečíků úplně flekatou od virósy, kterážto velice ladila se samorostem a lidé je ocenili jako nejkrásnější aranžmá na výstavě.

Zkadeření. Může být velice polemickou věcí. Je těžko najít novou nebo nedávnou novinku, která by nebyla zkadeřena.

Až donedávna naši menší květináři odmítali nakupovat ve velkém zkadeřené mečíky, jelikož říkali: veřejnost považuje je za neduživé. Nicméně Friendship a White Friendship zdá se prolomily tuto bariéru nevědomosti.

Nyní zase čas od času slyšíme stížnosti od výstavních porotců, že některé sorty jsou příliš zkadeřehy. Nadmíru svraštělé typy se silnými petály dovedou totiž dát klasu hrubé vzezření a kazí dojem. Pokroucení vnitřních petálů přes hrdlo rozčiluje některé porotce. Tak zřejmě můžeme jít příliš daleko s tím zkadeřením.

Pravděpodobně ideální bylo by spíše jen žebrované ztvárnění kadeřavosti vymezené jen na vnější čtvrtinu petálu. Malé a miniaturní velikosti, zdá se, nemají tohleto přehnané svraštění a jestli jsou vůbec zkadeřené, je to tohoto typu vnější

žebrování. Má představa vrcholu krásy byla by bílá miniatura s růžovým žebrováním na okrajích.

Mluvíce o kráse a dojmu - mnohým výstavním pěstitelům a porotcům krása a dojem se skládá z přímého, přesně uspořádaného klasu s osmi květy otevřenými a s květy a pupeny pozvolna jehlanovitě (konicky) se zužujícími do špice - k nejvyššímu pupenu.

Barva u nich je velice druhořadou záležitostí. Tak často můžeme u nás vidět na výstavách semenáč, před kterým kdekdo vzkřikne nadšením - a porotci mu dají známku C, bodové ocenění "pod psa" .

A tak když to shrneme dohromady, ano, šlechtitel usiluje o silnou, přímou, zdravou sortu, která by otvírala hojnost květů a která by měla krásnou čistou barvu. Nicméně brání se tomu odhodit něco, co považuje jako velkou krásu, ale má jednu z chyb, o které jsme se zmínili.

Skutečnost - že on šlechtí - to značí - že si je jist, že potěší NĚKoho - a má veliké naděje, že jednoho dne vyšlechtí jedince, který velice potěší VŠECHNY.

Přeložil: V. Alinče.

Ošetření půdy fumizačními prostředky

Jednou z hlavních příčin neuspokojivých výsledků v pěstování mečíků je nahromadění choroboplodných zárodků a parazitů v půdě v důsledku opakovaného sázení hlíz na stejné místo. Periodická změna stanoviště sice představuje určité řešení tohoto problému, zárodky některých chorob však přežívají v půdě příliš dlouho. Navíc málokterý zahrádkář má možnost sázet mečíky každý rok jinam. Prakticky jediným řešením zůstává tedy chemická desinfekce půdy některým ze širokospektrálních fumigačních prostředků, které navíc vykazují též vedlejší účinek herbicidní.

Jediným běžně dostupným fumigačním přípravkem na našem trhu je Nematin. Přípravek se aplikuje ve vodním roztoku buď na podzim nebo zjara v množství 50-200 ml na 1 m². Při ceně preparátu 14,70 Kčs za 1 litr a za předpokladu použití horní hranice koncentrace 200 ml/lm² jsou tedy náklady na ošetření jednoho plošného metru asi 3 Kčs.

Podrobný návod k použití Nematinu je přiložen ke každému balení. Zde bych chtěl jen připomenout, že ošetření půdy Nematinem je třeba provést vždy určitou dobu před vlastní výsadbou /3-5týdnů/.

V následujícím odstavci shrnuji své předběžné zkušenosti s použitím Nematinu v tomto roce.

0,5 litru Nematinu jsem rozředil v 10 litrech vody a tímto roztokem jsem zalil asi 3 m² půdy. Ihned poté jsem půdu zpracoval důkladně rycími vidlemi do hloubky asi 20 cm /zpracování musí být provedeno do takové hloubky, aby při sázení nedošlo k promíšení desinfikované půdy s půdou neošetřenou/. Nematin jsem aplikoval v půli března, sázel jsem začátkem května. Na ošetřené ploše se projevilo silné potlačení růstu plevelů, některé plevele, bujně rostoucí na kontrolní ploše, se neobjevily vůbec /např. pětizub/. Sklizené hlízy jsou v průměru zdravější, než hlízy z neošetřené plochy.

Nejvýrazněji se účinek fumigačních prostředků projeví tehdy, jestliže použijeme k výsadbě brut, ošetřený v zimních měsících horkou vodou /návod uveřejníme v příštím čísle/ nebo hlízy z tohoto brutu vypěstované na desinfikovaném pozemku. Nemá valně cenu desinfikovat půdu pro výsadbu nemocného materiálu a naopak je škoda znehodnotit zdravý materiál sázením do infikované půdy.

Závěrem lze tedy shrnout: Použitím fumigačních desinfekčních prostředků v kombinaci s tepelným ošetřením sadbového materiálu představuje vcelku jednoduchý způsob, jak snížit na minimum výskyt chorob a škůdců u mečíků.

Použité prameny: 1. Návod k použití přípravku Nematin
2. Metodiky pro ochranu rostlin 1967.
Vydalo ministerstvo zemědělství.
3. The World of the Gladiolus
Vydalo N.A.G.C. v r. 1972.
Vytiskl: Edgewood Press, Edgewood, Maryland 21040

S d ě l e n í - r ů z n ě

"Protože jsem se přestěhoval a byl dočasně bez zahrady, omlouvám se těm přátelům-mečíkářům, kteří mě žádali o odprodeji nebo výměnu hlíz a jimž jsem z tohoto důvodu nemohl vyhovět. Děkuji za pochopení."

Václav S m r ě k
D ě t ř i c h o v - Kristiánov 74
okres Liberec